

İHRAMCIZÂDE İSMÂİL HAKKI TOPRAK EFENDİNİN SOHBETİ

Gavs'ül-âzam İhramcızâde Hacı İsmail Hakkı Toprak Sivasî kaddese'llâhü sırrahu'l-azizin (1967-1968 yıllarında olabilir) Ankara'da Hamamcı Şaban Aydın Efendinin evine teşrif buyurdıklarında o zamanın şartlarına göre çekilmiş ses kasetini dinleyenler açısından daha iyi anlaşılabilmesi için bazı kısımlarını imkânımız miktarınca yazıya aktarmaya çalıştık. Allah Teâlâ büyüklerimizden razı olsun.

Amin.

- 1 Tedbîrini terk eyle, takdir Hudâ'nındır.
Sen yoksun o benlikler hep vehm-ü gümânındır.
Birden bire bul aşkı bu tühfe bulanındır
Devrân olalı devrân Erbâb-ı safânındır.
Âşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân'ındır.
- 2 Meyhâneyi seyrettim uşşâka mutâf olmuş
Teklîfü tekellüften sükkân-ı muâf olmuş
Pür neş-e olup meclis bî-havf-ı hilâf olmuş
Gam sohbeti yâd olmaz, meşrepleri sâf olmuş
Âşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân'ındır.
- 3 Ey dil sen o dildâre layık mı değilsin ya
Dâvâyı muhabbette sadık mı değilsin ya
Özr-ü nedir Azrâ'nın Vamık mı değilsin ya
Bu gâm ne gezer sende âşık mı değilsin ya
Âşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân'ındır.
- 4 Mahzun idi bir gün dil meyhâne-i mânâ'da
İnkâra döşenmişim efkâr düşüp yâda
Bir pir gelip nâgâh pend etti alel-âde
Al destine bir bâde derdi gamı ver yâde
Âşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân'ındır.
- 5 Bir bâde çek, efzûn kalıp mecliste zeber-dest ol
Atma ayağın taşra meyhânedede pâ-best ol
Alçağa akarsular, pay-i hümâ düş mest ol
Pür çûş olayım dersin GÂLİB gibi ser-mest ol
Âşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân'ındır.¹

¹— Şeyh Galip kaddese'llâhü sırrahu'l-azizin ilahisini Hacı Berber Bekir okurken karışık vezinler ile okuyor. Ancak biz buraya orijinal şekli ile yazdık.

Açıklaması

PÎR-İ MUGAN: Mürşid-i kâmil

1-Tedbirini terk et; takdir Allah Teâlâ'nındır. Sen yoksun; o benlikler, hep vehmindir; zannındır. Birden bire aşkı bul, bu armağan, bulanındır. Devran, devran olalı, temiz kişilerin, ilâhî zevk sahiplerininindir.

Âşıkta keder neyler? Gam, dünya halkınındır; feyiz ve neşe kadehini elinden bırakma, söz pîr-i mugânındır.

2-Meyhaneyi seyrettim; âşıkların, çevresinde dönüp durdukları yer olmuş; orada oturanlar tekliften de affedilmişler, tekellüften de. Bir neşe gelmiş; mecliste ne korku kalmış, ne aykırılık; gama dâir sohbet yapılmıyor, gamın bulanıklığı anılmıyor; hepsinin de meşrebi tertemiz bir hâle gelmiş.

Âşıkta keder neyler? Gam, dünya halkınındır; kadehi elden bırakma; söz pîr-i mugânındır.

—Bismillahirrahmanirrahim
—.....
—Birbirinizde mahvolun. Gardaşlarım!
—Birbirinizde mahvolun.
—Yok olun.
—Yok
—Yok olan var olur.
—Lailahe illallah.
—Nihayet, Lamevcude illallah
—Hiçbir mevcud yok Allah var
—Yok olunca Allah var olur.
—Hacı Şaban Efendi
—Doktor Ahmet Köksal'ı Sivas'a almanın kolayı
Hamamcı Şaban Aydın "İnşallah Efendim"
—Doktor Ahmet Köksal'ı Sivas'a almanın kolayı.
—Kiminen görüşeceksen görüş.
—Doktor Ahmet Köksal Sivas'taydı, görüşürdük.
—Bir hanımla geldi.
—Bu hanım kim, dedim
—"Ailem" dedi.
—Bende dedim ki
—Oruç tutar mı dedim.
—"Yok ne oruç ne namaz bir şey yok" dedi
—Orda ne olduysa o kadına oa dakikada orucada başladı, namaza da başladı.
—Şimdi Albistan'dalar, Albistanda
—Ne bileyim işte hayali hal
—O Hayali hal
—Bu ne
Hacı Berber Bekir "Şey Konuştuğunu alıyor, Efendim"
—Biz de adamakıllı konuşamıyoruz ki.
—

Bende sanırdım ayrıyem dost gayrıdır ben gayriyem
Benden görüp işiteni bildim ki ol canan imiş.
—Ben yağmuşum o varmış.
—Ben yağmuşum.
Derman arardım derdime derdim bana derman imiş
Burhan arardım aslıma aslım bana burhan imiş

Sağım solum gözler idim dost yüzünü görsem deyu
Ben taşrada arar idim ol can içinde canan imiş

3-Ey gönül, sen o gönül alana lâyük mı değilsin; yoksa sevgi dâvasında gerçek mi değilsin? Azrâ'nın özrü nedir; sen Vâmık mı değilsin. Sende bu gam ne gezer; yoksa âşık mı değilsin.

Âşıkta keder neyle? Gam, dünya halkınıdır; kadehi elden bırakma; söz pîr-i mugânındır.

4-Bir gün gönül, mânâ meyhanesinde mahzundu; hatıra fikirler düşmüştü de inkâra döşenmiştim. Bir pîr, ansızın geldi de alelade Öğüt verdi; eline bir şarap kadehi al, derdi de yeke ver gitsin, gamı da dedi.

Âşıkta keder neyle? Gam, dünya halkınıdır; kadehi elden bırakma; söz pîr-i mugânındır.

5-Bir kadeh şarap çek, içtikçe iç; mecliste yücel; sözün üstün olsun, yürüsün. Ayağını dışarıya atma; meyhanede ayak dire. Sular alçağa akar; sen de küpün ayakucuna düş; alçal. Coşup köpüreyim dersin Galib gibi sarhoş ol.

Âşıkta keder neyle? Gam, dünya halkınıdır; kadehi elden bırakma; söz pîr-i mugaanındır.

**Öyle sanurdum ayriyam dost gayridir ben gayriyam
Benden görüp işiteni bildim ki, ol canan imiş**

**Savm-u salât u hac ile sanma biter zâhid için
İnsan-ı kâmil olmağa lâzım olan irfan imiş**

**Kanden gelir yolun senin ya kande varır menzilin
Nerden gelip gittiğini anlamayan hayvan imiş**

**Mürşid gerektir bildire Hakk'ı sana hakke'l-yakîn
Mürşidi olmayanların bildikleri güman imiş**

**Her mürşide dil verme kim, yolunu sarpa uğradır
Mürşidi kâmil olanın gayet yolu âsân imiş**

**Anla heman bir söz dürür yokuş değildir düzdürür
Âlem kamu bir yüzdürür gören anı hayran imiş**

**İşit Niyâzi'nin sözün bir nesne örtmez Hak yüzün
Hakk'tan ayan bir nesne yok gözsüzlere pünhan imiş²**

—.....

İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi ile Mehmet Şen Veli aralarında konuşuyorlar. Ve ziyaretine gelen misafirlere

—Maşallah süphanallah, maşallah maşallah

—Çok memnun olduk,

—Çok yaşa, berhudar olun, berhudar olun.

Elini öpenlere;

—Berhudar olun, berhudar olun

—....

—Bunlarda Nevşehirililer!

—Nevzad değil mi?

—Çok memnun olduk, çok müşerref olduk.

—Eden eyleyen Allah. Vela havle vela kuvvete illa billah.

—Eden eyleyen Allah.

Bir kişi yola çıkacaklarını söylüyor.

—Hı..

—

**Hakkın kullarını bazı kul eyler
Anı kul eylemez yine ol eyler
Alan veren odur eyler içinde
Kimin bay-u kimini yoksul eyler³**

² Niyâzi Mısrî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

³

**Hakkın kullarını bazı kul eyler
Anı kul eylemez yine ol eyler
Alan veren odur bâzâr içinde
Kimin bay-u kimini yoksul eyler
Kiminin bakırını eder altın
Kiminin altununu kara pul eyler**

—Bizde yarın burda kalmayı, artık borç ettik. İnşallah!
—Yarın kalacağız.
—..... Bunlarla böyle bir geldik gece. Bunlarda Sivas’a geldiler, bizi Sivas’tan getirdiler....
—....
—Gardaşlarım!
—Şimdi,
—Hava iyi olursa, Sivas’a gelen misafirleri sahraya götürüyoruz. Hava iyi olmazsa evde, vekalemiz var, odamız var... evde...
—Pazar perşembe akşamları muhakkak evde hatim okuyoruz.
—Bugün günlerden ne Cuma değil mi?
Hacı Berber Bekir:
“Cuma”
—Yarın cumartesi, Pazar günü muhakkak yine hatmimiz var orda, orda bulunmamız lazım
—Ahh...
—Himmetin var olsun.

Kimini güldürür daim cihanda
Kiminin ah-u efganın bol eyler
Kiminin sevdiğin alır elinden
Kiminin erini alır dul eyler
Kimine istemezken verir evlât
Kimi ister ana yâd oğul eyler
Kimi bulmaz giye çuldan abayı
Kiminin atına atlas çul eyler
Kiminin tatlı balın eder acı
Kiminin acısın tatlı bal eyler
Kimin bülbül ider güle kılur zâr
Kimin pervaneveş yakıp kül eyler
Eder ak güneşi geh kara balçık
Kara balçığı açar gâh gül eyler
Kimi İsa nefestir eder ihya
Kimi deccal olup sağa öl eyler
Çürüğü sağ edip sağı çürük hem
Solu sağ sağı gâhi sol eyler
Ayağı baş eder gâh ayak
Dili kulak kulağı hem dil eyler
Fili gâhi karınca kursağına
Koyup karıncayı gâhi fil eyler
Çıkarır gâhi yoldan nice yolcu
Gehi yolcuyu göstermez yol eyler
Gehi ıssız harabı şenlik edip
Gehi şenliği dağıtıp çöl eyler
Anasır ipliğin tab iğnesinden
Geçirip onu bu bunu ol eyler
Yeli gâhi letafetle eder od
Odu gâhi kesafetle yel eyler
Suyu dondurup eder taş ve toprak
Taşı toprağı akıtıp sel eyler
Huruf-ı carre gibi cümle eşya
Birbirine uzanıp el eyler
Eder âkilleri çok işte âciz
Eder öyle bir iş san âkil eyler
Bu sözün Yunusu Mısrî değildir
Lûgaz bunda muammasın ol eyler

Niyâzi Mısrî kaddese’llâhü sırrahu’l azîz

—Hadi Şemsi'den bir şey oku da, dinleyek.
(İlahiyi okuyan Hacı Berber Bekir'dir.)

**Cânân ilinin güllerinin bağı göründü
Dost ikliminin lâlesinin dağı göründü**

**Envâr-ı Muhammed doğuben tuttu cihanı
Şakka'l kamerin mu'cize parmağı göründü**

**Kaygu gecesi gitti kamu kalmadı korku
Vuslat gülünün gül yüzünün hâli göründü
Yakub'a bugün Yusuf'unun kokusu geldi
Eyyûb'a dahi sıhhatinin çağı göründü**

**(Mecnun gibi sahraları ağlayı gezerken
Leylâ gülünün gülyüzünün âli göründü.)⁴**

Aşkınla bugün Şemsi yine vecde erişti
Var ise **bugün dostunun otağı göründü**

—Gardaşlarım!
— Cenab-ı Hakk kendini de verir bize,
— Kendini de verir.
—Nihayet şöyle söyleyim.
—Mecnun, Leyla vardır.
—Âşık, âşık
—Nihayet, Leylanın derdinden yanıyor Mecnun.
—Leyla gelmiş, Mecnunun yanına
—Mecnun; "Sen kimsin? demiş"
—Şöyle bir yoluna düş git demiş haber al.....
—Leylayım, demiş.
—Öyle deyince Mecnun
—Ya ben neyim? demiş.
—Mecnun kendi Leyla olmuş.
—Gardaşlarım!
—Allah istediğini verir insana, hadi, kendini de verir.
—Allah kendini de verir.
—Gardaşlarım.
—Hadi ..

⁴ Okuyuşta Niyâzi Misri kaddese'llâhü sırrahu'l azîze ait kısım ile karışık vezin kullanılmış.

**Dost illerin menzili ki, âli göründü
Derd-i dile derman olan Elmalı göründü.
Tûtilere sükker bağının zevki erişti
Bülbüllere cânân gülünün dalı göründü.
Mecnun gibi sahralara ağlayı gezerken
Leylâ dağının lâlesinin âli göründü.
Ten Yakub'unun gözleri açılsa aceb mi?
Can Yusuf'unun gül yüzünün hâli göründü.
Kal ehlinin akvalini terk eyle Niyâzi
Şimdiden geru hâl ehlinin ahvali göründü.**

Niyâzi Misri kuddise sırrahu'l-azîz

—Çayları için, çayları için bakıyım.
—Allah'ın hikmetinden sual olunmaz ki;
—....fevkalade bir iş oldu.

Çay getirene

—Ben yorgunum.
—Daha içmeyim.. Gardaşım...
—Getirmesin.
—Bir damla ağzıma alakta,
—Bismillah.

—

Hakkın kullarını bazı kul eyler

Anı kul eylemez yine ol eyler

—Eden eyleyen Allah. Vela havle vela kuvvete illa billah.

—Gardaşlarım!

—Nevzad büyüdü mü?

“Büyüdü Efendim”

—Hı,hı

—O..maşallah maşallah, berhudar olun, berhudar olun

—Berhudar olun, berhudar olun

— Gardaşlarım!

—Ooo maşallah maşallah

—Elhamdulillah, görüştük.

—Ooo..Elhamdulillah, görüştük

—Fî emânillah, Fî emânillah,...

—Fî emânillah, Fî emânillah,...

—Yani Allah'ın emanetinde olun.

—Fî emânillah, Fî emânillah,...

.....

—Aleykümselam

—... Sen geldin bizde geldik

—Fî emânillah, Fî emânillah,...

—Allah'ın emanetinde olun.

—Nihayet (Allah) bilmek istedi

.....

—Himmat dediğin gönüle yazmak imiş.

—Ruha yazdık.

—Alem bir hayal

—Hayali hal

—Bir hayal

—Artık çayı kaldırın Gardaşlarım

—Çayı Kaldırın

—İzin verdik

—Yarın buradayız görüşürüz inşallah

—Hepinize izin veriyorum hadi

—Hadi görüştük ya,

—De hadi,

—Fî emânillah, Fî emânillah,...

—....

—Herkesine izin verdim.

—izin veriyorum hadi

...

—

Mehmet Şen Veli “yerimiz var Efendim, rahat edersiniz.”

— Gardaşlarım!

— İzin size,

— De hadin Nevşehirililer, izin verdim size

Hacı Berber Bekir “Hulusi (Ateş) Efendi”

— Ooo,Haber aldık, Hulusi Efendi

— Geldin mi?.....

— İnşallah iyisin

— Gelin nasıl iyi inşallah

“Evet”

—İyi mi

— Elhamdulillah. Yarın görüşürüz İnşallah, yarın orda görerik İnşallah.⁵

— ..

— Bende hatim yerini onu arıyorum. Hacı Hasan Efendi var orda. Darende’de. Bu da (Hulusi Efendi) daha çocuk. ...Bende Hacı Hasan Efendi’yi arıyorum diyince, bu dedi ki “ben gösteririm” dedi. Gönlünden demiş ki “Bana para verirse almayım, himmet isteyim.”

— Himmet gönüle yazmak imiş.

— Elhamdulillah.

Mehmet Şen Veli “Sırrı Bey, Sırrı Bey geldi.”

— Haber aldık.

— Epey gezdin, dolaştın mı?

— Epey gezdirdin mi, Sırrı Efendiyi?

— Berhudar olun, berhudar olun

— (öpenlere) Etme..Canım...

— Cümleten merhaba hoş geldiniz sefa geldiniz.

— Biz yorgunuk, bize izin verin istirahat edeceğiz. Bende size izin veriyim. Hadi bakıyım

Hacı Berber Bekir “Yarın burdayık Allah nasip ederse, inşallah burdayız”

— Yarın burdayız İnşallah

“Çok konuştu.”

— De hadi, gidin.

— Burda mı?

“Kerimesi var, herhalde şey gilde (Orhan Zarifoğlu evinde)”

— Hacı Ayşe mi? (Torunu)

Eşi Orhan Zarifoğlu: “Hilmi ile görüşmek istedi.”

“Gidek te Sırrı Efendi Oğlu Hilmi (Torunu Reyhan’ın eşi) ile görüşmek istiyor. Sırrı Efendi ile görüşsünler. Burda kalmasın.”

— Sırrı Efendiyi mi götürülecek

— Götürsün hadi.

— Hadihepiniz gidin

— Şurayı buna verseniz.

“Hanımlar da seni gözlüyorlar, ecuk onlarda görsün”

Şen Veli “Efendim buyrun, istirahat yeriniz hazır.”

— Yeni gördük

— Hanımlarıda göreyim, geliyim.

— Hacı Bekir

— Beraber

Hacı Bekir; “Berber yatacak, herhalde.

— De hadi.

— Allah Allah

⁵ Seyyid Osman Hulusi Efendinin eşi Naciye Hanım rahatsız olarak Ankara’ya geliyor. İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi kaddese’llâhü sırrahu’l azîz onun hakkında himmetini âli eylemiş şifa bulmasını sağlamıştır.

“Görsün”

- Her şeyde bir hikmetin var.
- Gelin kızlar mı
- Maşallah.
- Hikmet Hanım mı? Hikmet Hanım mı
- İnşallah iyisiniz..
- Allah sayını meşkûr etsin.
- Maşallah
-

**Hakkın kullarını bazı kul eyler
Anı kul eylemez yine ol eyler**

—.....

—..... geldik.

—Bir Hasan var. Oraya geldi. Bir araba getirdi.Gezdik dolaştırdı. . Bugün buraya geldik Elhamdulillah.Çok kişiyle görüştük.

—Memnun olduk. Sizi gördük, muşereref olduk.

—Buyur canım.

—Yarın burdayız görüşürüz, yine görüşürüz İnşallah.

—Validem hacca gitmiş. Her makama “Dua edermiş”

—“Ya rabbi bana evlat ver” diye.

—Demişler ki; bir çocuk elbisesi yap. Çocuk istiyor ya. Peygamberim ala-s’ salavatı görmüş. Onu görmüş.⁶ Elbise..yi yapmını da bilirmiş, söylüyorlar Valideme. O şeyi Şeyimin hanımına söylemiş. Validem.

—Şeyhim benden sordu. Tokada gittim.

— “Nerelisin” dedi?

—Sivaslıyım

—Kimlerdensin

⁶ Hacı Aişe Hanım, Efendi Hazretlerine hamil iken hac görevlerinden olan Safâ ve Merve’yi say ederken ilham olan aşağıdaki beyitleri çok tekrar etmiş.

**İsmail'im Âzam sensin
Gül yüzlü tazem sensin
Dört kitabın hakkı için
Gönlümde gezen sensin.**

Validesi Aişe Hanıma rüyasında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin **“BİZ İSMAIL’İ KENDİ TOPRAĞIMIZDAN YOĞURDUK, EKŞİTMEDİK VE SANA DA HEDİYE ETTİK”** müjdesine mazhar olduğunu hatırlatırdı.

Bir başka sohbetlerinde

“Gardaşlarım! Anamın zürriyeti olmamış anam Hacca gitmiş Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Ravzasında dua etmiş demiş ki, Ya Rabbî kapına geldim, bu Habibin hürmetine bir evlat ver demiş. Zaman gelmiş karnımda, hamile olduğunu can bulduğunu fark etmiş, iki rekât namaz kılmış, yatmış denilmiş ki, “İsmail’i kendi mayamızdan yoğurduk, ekşitmedik ve sana da hediye ettik” sesini Anam duymuş. İki rekât Hacet namazı kılmış. Bir gün evimizin önünde yılan yüzüme uzandı, yalamaya başladı. Anam gördü İsmail’i yılan yiyor dedi yılanı kovdu. Gardaşlarım! Şimdi anladık ki, yılan sevgisinden yüzümü yalarmış.

Gardaşlarım (ta ezelden intisabım âlemin seyyidine, düştüm aşkına bu anasır bendine, çok aradım ağladım yüz tutup Hakk’ın kendine, âlemi ervah içinde hubbu Mevlâ olmuştuz.)” (İsmail Hakkı ALTUNTAŞ Gavs-ül Âzam İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Sivasî Nakşi Haki Tarikati İlm-i Ledün Sırları [Kitap]. - İstanbul : Gözde Matbaa, 2007.)

-, dedim
—Hacı hanımın oğlu musun? diyin
—Evet dedim.
—Bana tuhaf bir şey oldu.
—Şeyhim beni sevmiş. Elbisenin kavlinden
...
—Musa aleyhisselâm Turu Sina’da Allah’la konuştu.
—“Ya Musa benim için amel ettin?” Diye Cenab-ı Hakk sormuş.
—Ya Rabbi namaz kıldım, hacca gittim oruç tuttum, zekât verdim, sadaka verdim”
—Ya Musa, bunların ahirette karşılığı var, demiş
—Benim için ne amel ettin? diyence
—Ya Rabbî sen bilin, deyin
—Ya Musa, benim için bir kul sevdin mi? demiş
—Bizde hepinizi Allah için seviyoruz. Karıncaı da Allah için seviyoruz. Her şeyi Allah için seviyoruz.
—Şimdi Bakıyorum dışarı çıkıyorum. Neyi görürsem Allah görüyorum. Nereye baksam Allah görüyorum. Ne görürsem Allah görüyorum.
—Bugünde böyle Allah çağırıldı, geldik.
Sizleri de de gördük, yine Allah’ı gördük.
—De hadi yiyin hadi,
—Yiyin, yiyin
—Hadi canım hadi,
—De hadi, buyur
—Hikmet hanım lütfen buyur hadi,
—Yiyin, yiyin
—
—Ben yoğum O varmış.
—Ben yoğum o vardır.
—Aşık maşuk O’dur.
—....
—Aferin çok yaşa berhudar ol, berhudar ol,
—Yiyin hadi,
—....
—Canım
—.....
“Hikmet Hanım kalsın mı?”
—.....
—Canım
—.....⁷

⁷ Not: Sesleri metne aktaran İsmail Hakkı ALTUNTAŞ